ชื่อเรื่อง "ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกที่จะเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาล ตามทัศนคติของผู้บริหารมหาวิทยาลัย"

โดย นางสาว สันนิภา ก้องสมุทร

ชื่อปริญญา รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สำหรับนักบริหาร

สาขาวิชา นโยบายสาธารณะและการบริหารงานบุคคล

อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร. จิรวรรณ เดชานิพนธ์

วัน/เดือน/ปี 27 กันยายน 2540

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกที่จะเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาล ตามทัศนคติของผู้บริหารมหาวิทยาลัย

วัตถุประสงค์ในการศึกษา เพื่อศึกษาถึงเหตุผลความจำเป็นที่มหาวิทยาลัยของรัฐ มีแนวคิดที่จะไปเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาล และวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการตัดสินใจเลือกที่จะเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาล

ขอบเขตของการศึกษา มุ่งศึกษาโครงสร้างของมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาล กับโครงสร้างของมหาวิทยาลัยในปัจจุบันที่เป็นส่วนราชการ เพื่อวิเคราะห์หาสาเหตุที่มหาวิทยาลัยต่าง ๆ มีแนวคิดที่จะออกจากระบบราชการ ศึกษาเอกสารข้อมูลที่รวบรวมได้ตลอดจนการออกแบบสอบถามผู้บริหารมหาวิทยาลัย

ด้วยกรอบแนวคิดที่ว่า มหาวิทยาลัยของรัฐบาลจะออกจากระบบราชการได้ขึ้นกับปัจจัยการสนับสนุนของรัฐบาล และนโยบายของผู้บริหารมหาวิทยาลัย

ผลการศึกษาพบว่า ในอดีตที่ผ่านมาการจัดตั้งมหาวิทยาลัย เพื่อวัตถุประสงค์ที่ผลิตบุคลากรออกไปรับราชการ และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติ โดยมีภารกิจหลักมุ่งเน้นการสอนเพียงอย่างเดียว ดังนั้นการที่มหาวิทยาลัยเป็นส่วนราชการ จึงมิได้ก่อให้เกิดปัญหาเชิงบริหารแต่ประการใด แต่เมื่อประเทศชาติได้มีการพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าภายใต้อิทธิพลตะวันตก มหาวิทยาลัยนอกจากทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้แล้ว ต้องคำนึงถึงบทบาทในการแสวงหาความรู้ใหม่และนำความรู้ไปช่วยเหลือสังคมให้เป็นสากล คือทำหน้าที่ด้านการเรียนการสอน การวิจัย การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม จากภารกิจดังกล่าวเห็นได้

SPU CHONBURI

ว่ามีความแตกต่างจากส่วนราชการทั่วไปมาก แต่การที่มหาวิทยาลัยเป็นส่วนราชการต้องปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ เช่นเดียวกับส่วนราชการอื่น ๆ ทำให้ไม่สามารถพัฒนาไปสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการได้ เนื่องจากขาดความเป็นอิสระและคล่องตัวในการบริหารงาน ดังนั้น เพื่อให้มหาวิทยาลัยมีความเป็นอิสระในการปกครองตนเองให้มากขึ้นผู้บริหารมหาวิทยาลัยจึงได้เสนอแนวคิดในการดำเนินงานไว้ 2 วิธี ได้แก่

1. มหาวิทยาลัยเป็นส่วนราชการ แต่แก้ไขกฎหมาย กฎ ระเบียบและข้อบังคับ ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้มหาวิทยาลัยมีอิสระและคล่องตัวในการดำเนินงานมากขึ้น ทั้งด้านการบริหารวิชาการ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงบประมาณ

2. ในกรณีที่ไม่สามารถดำเนินการได้ตามข้อ 1. หรือดำเนินการได้เพียงบางส่วนซึ่งไม่เปิดโอกาสให้มหาวิทยาลัยปกครองตนเองได้โดยสมบูรณ์ เห็นควรปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงให้มหาวิทยาลัยออกจากระบบราชการไปเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาล

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าได้มีความพยายามที่จะนำมหาวิทยาลัยออกจากระบบราชการอย่างน้อยสองครั้ง คือในช่วงปี พ.ศ. 2507-2515 และในช่วงปี พ.ศ. 2534 - 2535 แต่ไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากบุคคลภายในมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย กอปรกับในระยะแรกรัฐบาลไม่มีนโยบายปล่อยให้มหาวิทยาลัยออกจากระบบราชการ แต่ปัจจุบันผู้บริหารประเทศได้ตระหนักถึงปัญหา อุปสรรค ดังกล่าว จึงมีการจัดตั้งมหาวิทยาลัยที่มิใช่ส่วนราชการขึ้นอย่างน้อยสองแห่ง ทั้งนี้เพื่อเปิดโอกาสให้มหาวิทยาลัยมีอิสระความคล่องตัวในการบริหารงาน เพื่อแข่งขันได้ในระดับสากล สำหรับมหาวิทยาลัยในระบบราชการ การที่จะปรับเปลี่ยนเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาลย่อมประสบปัญหาด้านการบริหารบุคลากรที่คงสภาพเป็นข้าราชการ แตกต่างจากมหาวิทยาลัยที่ตั้งขึ้นใหม่ ซึ่งบุคลากรทั้งหมดจะมิใช่ข้าราชการ ดังนั้นปัจจุบันจึงไม่มีมหาวิทยาลัยใดที่สามารถออกจากระบบราชการได้สำเร็จ

จากการศึกษาวิจัยจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยพบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่ต้องการให้รัฐบาลมีนโยบายที่สนับสนุนการออกนอกระบบราชการอย่างจริงจัง ถ้ารัฐบาลมีนโยบายดังกล่าวที่ชัดเจน ผู้บริหารมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ก็พร้อมที่จะนำมหาวิทยาลัยออกจากระบบราชการไปเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาล ตามความพร้อมและศักยภาพของมหาวิทยาลัย อย่างไรก็ตามมหาวิทยาลัยเดิมที่เป็นส่วนราชการก็ไม่จำเป็นต้องออกจากระบบราชการพร้อมกันทั้งหมด สำหรับมหาวิทยาลัยที่มีความพร้อมและศักยภาพสูง เห็นควรดำเนินการให้ออกจากระบบราชการไปเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาล แต่หากมหาวิทยาลัยใดไม่มีความพร้อม ควรทดลองดำเนินการในลักษณะระบบคู่ขนาน เพื่อได้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานเบื้องต้น หากสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ และมีความพร้อมที่จะออกจากระบบราชการ จึงค่อยดำเนินการใน

SPU CHONBURI

โอกาสต่อไป การออกจากระบบราชการนอกจากจะต้องคำนึงถึงนโยบายของรัฐบาลและผู้บริหารมหาวิทยาลัยเป็นสำคัญแล้ว ควรทำความเข้าใจกับบุคลากรของมหาวิทยาลัยให้เข้าใจถ่องแท้เสียก่อน จะได้ไม่เกิดปัญหาเชิงบริหารตามมาในภายหลัง

SPU CHONBURI